

บทที่ 1

บทนำ

กล้วยไม้ของประเทศไทยมีความหลากหลายค่อนข้างสูง สามารถจำแนกได้ตามลักษณะการอาศัย ลักษณะการเจริญเติบโต ลักษณะการหาอาหาร และลักษณะทางพฤกษศาสตร์ (สกล และ นฤมล, 2545) กล้วยไม้ดิน (terrestrial orchid) เป็นกล้วยไม้ที่จำแนกตามลักษณะการอาศัย กล้วยไม้กลุ่มนี้มีรากหรือส่วนของลำต้นอาศัยอยู่ที่ผิวดินหรือใต้ดิน กล้วยไม้ดินหลายชนิดสามารถเจริญเติบโตได้ทุกฤดูกาล เช่น ว่านน้ำทอง (*Ludisia discolor* (Ker-Gawl) A. Richa) ซึ่งพบในป่าดงดิบ ส่วนกล้วยไม้ดินอีกหลายชนิดพักตัวในฤดูกาลที่ไม่เหมาะสมเหลือเพียงลำต้นใต้ดินเท่านั้นที่คงมีชีวิตอยู่ตลอดฤดูกาลนั้น เช่น ท้าวคูลู (*Brachycorythis helferi* (Rchb. f.) Summerh) ว่านอึ่ง (*Eulophia macrobulbon* (Par. & Rchb. f.) Hook. f.) ลิ้นมังกร (*Habenaria rhodocheila* Hance) และ บัวสันโดย (*Nervilia aragoana* Gaudich.) เป็นต้น (สกล และ นฤมล, 2545)

ว่านจุงนางเป็นกล้วยไม้ดินชนิดหนึ่งอยู่ในสกุล *Geodorum* มีรายงานพบในป่าผลัดใบ ป่าดงดิบ (สกล และ นฤมล, 2545) ป่าผลัดใบชื้น ป่าดิบเขา (สวนพฤกษศาสตร์, 2543) และป่าดิบชื้นทั่วไปของประเทศไทย (อบฉันท, 2543) จากการสำรวจว่านจุงนางในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติขุนแม่กว้งพบว่ากล้วยไม้สกุลนี้มีความหลากหลายในลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสามารถจำแนกออกได้เป็นหลายชนิด (ฉันทนา, 2548 ; ฉันทนา และ รณณรงค์, 2550) และเมื่อ ศลิษา และ คณะ (2548) นำว่านจุงนางดังกล่าวมาศึกษาความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมระหว่างชนิดเหล่านั้นโดยวิเคราะห์ผลจากการศึกษารูปแบบไอโซไซม์ในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันบางกลุ่ม พบว่าสามารถจัดกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันและกลุ่มที่มีความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ฉันทนา และ รณณรงค์ (2550) ยังได้กล่าวถึงความหลากหลายของว่านจุงนางที่เจริญเติบโตในสภาพนิเวศวิทยาที่แตกต่างกันในพื้นที่สำรวจดังกล่าวไว้ด้วย ดังนั้นจึงควรที่จะต้องมีการศึกษาลักษณะของว่านจุงนางในอีโคไทป์ต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อการจำแนกกลุ่มและจำแนกชนิด สำหรับการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประจำชนิดและพันธุ์ในการอนุรักษ์พันธุกรรมกล้วยไม้ดินสกุลนี้ และเพื่อการบันทึกเป็นเอกลักษณ์ของลักษณะประจำแต่ละอีโคไทป์ ซึ่งเอกลักษณ์ดังกล่าวนี้มีประโยชน์

ในการใช้เปรียบเทียบลักษณะของลูกผสมสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดจากการปรับปรุงพันธุ์โดยใช้ต้นพ่อพันธุ์
และแม่พันธุ์ต่างอีโคไทป์กัน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะของว่านจูงนางกลุ่มที่เก็บรวบรวมมาจากแหล่ง
กระจายพันธุ์และที่อยู่อาศัยที่มีสภาพทางนิเวศวิทยาในป่าสงวนแห่งชาติขุนแม่กวงแตกต่างกัน
จำนวน 7 อีโคไทป์ พร้อมทั้งศึกษาศักยภาพในการผสมพันธุ์ของต้นพืชในอีโคไทป์เหล่านั้นด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved